

УДК 81:372.4

Людмила Іщенко

**ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ
У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ
«ДОШКІЛЬНА ЛІНГВОДИДАКТИКА»**

Якісна підготовка педагогів потребує творчого підходу викладачів вищих навчальних закладів до вибору змісту форм і методів навчання, максимального використання досягнень сучасної педагогічної науки, передового педагогічного досвіду.

Важливою умовою вдосконалення процесу навчання у вищих навчальних закладах є активізація пізнавальної діяльності студентів. Одним з різновидів активного навчання є інтерактивне. Це методи, які забезпечують комунікативну активність між учасниками спілкування.

Проблемі використання інтерактивних методів навчання студентів вищих навчальних закладів присвячені праці Л. Артемової, А. Богуш, Г. Беленької, Л. Загородньої, І Рогальської, О. Пометун, Л. Піроженко та ін.

Сучасні педагогічні інноваційні технології охоплюють всі ланки освіти, починаючи з дошкільної.

Так, досліджуючи проблему застосування інтерактивних технологій навчання в сучасній загальноосвітній школі, О. Пометун і Л. Піроженко визначають інтерактивне навчання як спеціальну форму організації пізнавальної діяльності, яка має передбачувальну мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність. Значення цього навчання у формуванні навичок і вмінь, у створенні атмосфери співробітництва, взаємодії вчителя та учнів [4]. На сучасному етапі проблемі застосування активних методів, зокрема інтерактивних, у процесі викладання у вищій школі присвячені роботи Л. Артемової, Г. Беленької, Л. Загородньої та інших.

Г. Беленька у своїй праці виділяє основні завдання інтерактивних прийомів. Вони полягають у включенні всіх учасників навчального процесу в єдиний процес здобуття і засвоєння знань. Адже не лише студент, але й викладач здобуває нові знання про самих студентів, їхню професійну спрямованість, індивідуальні особливості підходу до навчання [1].

Мета дослідження полягає у визначенні ефективних інтерактивних методів у процесі підготовки студентів до комунікативно-мовленнєвого розвитку дошкільників.

У ході дослідження розв'язати такі завдання:

- з'ясувати роль інтерактивних методів у процесі підготовки майбутніх вихователів до організації мовленнєвого спілкування

дошкільників;

- розробити методи і прийоми інтерактивного навчання, які доцільні в процесі викладання дисципліни «Дошкільна лінгводидактика».

Сучасні педагогічні інноваційні технології охоплюють всі ланки освіти, починаючи з дошкільної.

Так, досліджуючи проблему застосування інтерактивних технологій навчання в сучасній загальноосвітній школі, О. Пометун і Л. Піроженко визначають інтерактивне навчання як спеціальну форму організації пізнавальної діяльності, яка має передбачувальну мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність. Значення цього навчання у формуванні навичок і вмінь, у створенні атмосфери співробітництва, взаємодії вчителя та учнів [4].

На сучасному етапі проблемі застосування активних методів, зокрема інтерактивних, у процесі викладання у вищій школі присвячені роботи Л. Артемової, Г. Беленької, Л. Загородньої та інших.

Г. Беленька у своїй праці виділяє основні завдання інтерактивних прийомів. Вони полягають у включенні всіх учасників навчального процесу в єдиний процес здобуття і засвоєння знань. Адже не лише студент, але й викладач здобуває нові знання – про самих студентів, їхню професійну спрямованість, індивідуальні особливості підходу до навчання [1].

Інтерактивні методи навчання успішно використовуються в практиці роботи вищих навчальних закладів. Оскільки одним з важливих завдань розвитку мови в дошкільному навчальному закладі виступає розвиток у дітей діалогічного та монологічного мовлення, умінь і навичок правильної звуковимови, збагачення словника дітей та граматично правильної будови мови, тому для успішного розв'язання цих завдань в процесі підготовки майбутніх вихователів у навчально-виховному процесі вищої школи застосовуємо інтерактивні методи, які активізують діяльність студентів, розвивають їх творче мислення, уміння спілкуватися, розмірковувати.

Відрізняючою особливістю лінгводидактичного курсу є його орієнтація на розвиток мовної особистості майбутнього педагога. Під цим поняттям розуміють таку особистість, яка вільно володіє рідною мовою, може використовувати мовні засоби в будь-якій життєвій ситуації. Провідним принципом формування мовної особистості є функціонально-комунікативний. Завданням дошкільної лінгводидактики є – реалізація комунікативного чинника мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку.

Зазначимо, що мовленнєве спілкування дорослого з дитиною слугує комунікативним фактором розвитку її мовлення. Саме тому в зміст лінгводидактичної підготовки включено завдання – формування комунікативно-мотиваційної готовності студентів до професійного мовленнєвого спілкування з дітьми дошкільного віку.

Курс з дошкільної лінгводидактики, спрямований на засвоєння студентами закономірностей розвитку мови дітей на різних вікових етапах, оволодіння специфікою педагогічної діяльності, орієнтованої на формування в дітей мовлення і спілкування, опанування методами, формами і прийомами навчання дітей рідної мови.

Навчальний курс дошкільної лінгводидактики має підготувати майбутнього бакалавра до здійснення стратегічних професійно-педагогічних функцій вихователя, а саме навчання мови, розвиток мовлення, мовленнєвого виховання і соціалізації дитини дошкільника.

На змісті дисципліни курсу «Дошкільна лінгводидактика» здійснюється підготовка до виконання таких професійно-педагогічних функцій вихователя: діагностико-прогностичної, планувальної, організаційної, комунікативної, навчально-розвивальної, виховної, методичної, просвітницької та функцій самовдосконалення [5].

Як бачимо, завдання підготовки бакалавра передбачають засвоєння практичних і теоретичних знань. Отже, бакалавра, передусім, необхідно озброїти спеціальними знаннями, що до вивчення дітей, організації їхньої і власної діяльності, педагогічної взаємодії, використання ефективних методів навчання.

Відрізняючою особливістю сучасних лінгводидактичних курсів є їх орієнтація на розвиток мовної особистості майбутнього педагога.

Під цим поняттям розуміють таку особистість, яка вільно володіє рідною мовою, може використовувати мовні засоби в будь-якій життєвій ситуації відповідно до типу і стилю мовлення. Провідним принципом формування мовної особистості є функціонально-комунікативний. З огляду на це важливим завданням є не тільки реалізація триєдиної мети: навчання мови, розвиток мовлення і мовленнєве виховання дітей дошкільного віку, але й реалізація функції комунікативного чинника мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку [3].

Новий підхід до навчання спрямований на формування досвіду самостійного пошуку нових знань, застосування їх в нових умовах, досвіду творчої професійної діяльності. Основними засобами реалізації пошукового підходу є дослідження, ігрове моделювання, дискусії.

У підготовці вихователів до мовленнєвого спілкування дошкільників вважали за доцільним використання такого методу як навчально-педагогічні ситуації.

У контексті досліджуваної нами проблеми термін «навчально-педагогічна ситуація» охоплює як дидактичний, так і виховний аспект. Метою використання навчально-педагогічних ситуацій є залучення студентів до розв'язання певних навчальних і життєвих проблем, що відбуваються в процесі обміну думками, враженнями.

Нами виділені основні критерії до розробки навчально-педагогічних ситуацій: неординарність презентації проблеми; опора на особистісний

досвід студента; соціальна актуальність; відповідність змісту проблеми віковим інтересам і проблемам студентів; звернення до емоційної сфери виховання.

Комунікативні ситуації, зміст яких відповідає вищезазначеним критеріям, мають значно більшу ефективність у досягненні виховних цілей. Створення навчально-педагогічної ситуації спонукає студента до висловлювання своїх думок, ідей, позицій, міркувань, оцінки дій або вчинків, ставлення до інших людей.

Навчально-педагогічна ситуація передбачає наявність проблеми, конфлікту, де студент ставиться в умови вільного морального вибору. При цьому намічається декілька варіантів вирішення проблеми. Ефективність виховного впливу навчально-педагогічних ситуацій пов'язана зі ставленням студентів до участі в дискусіях, аргументації власної позиції стосовно певної проблеми морального характеру.

У підготовці майбутнього вчителя до мовленнєвого спілкування дошкільників чільне місце серед інтерактивних методів відводиться бліц-гри. О. Пометун, Л. Піроженко відносять ігри, як метод активного навчання, до технологій ситуативного моделювання.

Ефективність використання методу бліц-гри характеризується такими особливостями:

- виявом чіткої позиції студента в розв'язанні педагогічної проблеми;
- розв'язанням проблемних ситуацій;
- швидкістю проведення й отриманням результатів.

Універсальність цього методу полягає в тому, що його можна використовувати на початку, в середині чи в кінці вивчення теми розділу.

Застосування бліц-ігор під час вивчення педагогічної дисципліни сприяє налагодженню партнерського спілкування, співпраці студента і викладача виявлення недоліків у знаннях і професійних уміннях студентів.

Для ефективного засвоєння навчального матеріалу, також для активізації пізнавальної діяльності студентів у процесі викладання дисципліни використовуємо такі інтерактивні методи: «мозкова атака», рольові ігри. Аналіз конкретних ситуацій, метод круглого столу та інші.

Універсальними прийомами, що забезпечують підвищення рівня та підвищення ефективності взаємодії між викладачем та студентами в ході навчального процесу у ВНЗ є: прийом активного слухання; організація короткотривалої дискусії за проблемними питаннями; змагальний прийом; жарт, художнє слово; використання наочності; диференційована оцінка роботи групи на лекції; надання творчого характеру домашнім завданням [1].

Перелічені вище прийоми ми застосовували в процесі вивчення дисципліни «Дошкільна лінгводидактика». Під час проведення практичних занять для розвитку пізнавальної діяльності студентів широко

використовуємо проблемні завдання. Наприклад, розглядаючи тему «Методика навчання дітей розповіді за картиною», пропонуємо розглянути нетрадиційну методику навчання розповіді за картиною російських педагогів Мурашківської та Сидорчук. Студентам пропонують оцінити її переваги над іншими методиками та доцільність використання в роботі з дошкільниками. В процесі розв'язання навчально-виховних завдань застосовуємо такі висловлювання: «А як Ви вважаєте?», «Дуже хотілося б почути Вашу думку», «Давайте разом подумаємо», «Чи можна використовувати запропоновану методику для розгляду всіх картин без обмежень?», «В чому особливість цієї методики?», «Які ще методики навчання дітей розповіді за картиною Ви знаєте?», «Подумайте, в чому відмінність традиційної методики навчання дітей розповіді за картиною від нетрадиційної?» та інші.

Після поставленого проблемного запитання студенти розв'язують завдання, висловлюють свої міркування, обговорюють їх, аналізують висловлені думки.

У ході проведення практичного заняття, вирішуючи проблемне запитання, можна використати такий інтерактивний прийом, як короткотривала дискусія. Викладач заздалегідь готує питання дискусії.

На практичних заняттях у процесі підготовки майбутніх вихователів дошкільного профілю до формування культури мовленнєвого спілкування дошкільників студентам пропонуємо розроблені нами комплексні завдання.

Отже, використання вищеописаних інтерактивних методів у процесі викладання дисципліни «Дошкільна лінгводидактика» дозволяє ефективніше формувати готовність студентів до професійного мовленнєвого спілкування дітей дошкільного віку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Беленька Г.В. Інтерактивні прийоми викладання навчальної дисципліни у вищій школі / Г. В. Беленька. – К., 2001. – 118 с.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
3. Луценко І. О. Методика викладання курсу «Теорія і методика розвитку українського мовлення у дітей дошкільного віку» : навчальна програма / Луценко І. О., Захарченко В. Г. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2002. – 16 с.
4. Семиченко В. А. Визначення функцій педагогічної діяльності в контексті гуманізації навчання / В. А. Семиченко // Гуманітарні науки. – 2001. – № 1. – С. 27–32.